

19. Kinh ĐẠI ĐIỂN TÔN (Mahà Govinda-sutta)

Như vậy, tôi nghe :

1. Một thời nọ , Thế Tôn ngụ tại
Vương Xá thành – Rá-Chá-Ga-Ha (1)
Trên núi Ghít-Chá-Ku-Ta (2)
Hay núi Linh-Thứu cũng là nơi đây
Trong canh chầy, khi đêm gần mãn
Bổng toàn núi ánh sáng chói lòa
Ngũ Kế - Panh-Chá-Si-Kha (3)
Thuộc giòng họ Càn-Thát-Bà (4), hiện ra
Đến tại chỗ Phật-Đà đánh lễ
Rồi đứng kế bên cạnh Thế Tôn
Ngũ Kế thưa : “ Bạch Thế Tôn !
Những điều con đã tự thân nghe rồi
Tự chấp nhận, tại Trời Đạo Lợi
Trước chư Thiên của cõi Băm Ba ,
Nay con muốn được thừa qua
Trình bày để đấng Phật-Đà tường tri ”.
– “ Này Ngũ Kế ! Những gì ngươi biết
Hãy nói lại hơn thiệt Ta nghe ”
2. – “ Bạch Ngài ! Nhân có vấn đề :
Xưa kia nhân lúc trăng về sáng trưng
Kỳ Bố-tát của từng nửa tháng
Nhân an cư đúng hạn mùa mưa

(1) : Thành Ràjagaha . (2) : Hay Linh Sơn - Gijjakùta .
(3) : Pancasikha - Ngũ Kế . (4) : Gandhabba - Càn-thát-bà .

Toàn thể chư thiên cũng vừa
Hội họp Thiện Pháp Đường, thừa sự duyên
Tại Tam Thập Tam Thiên – Đạo Lợi
(Tức Thiên giới Ta-Vá-Tim-Sa) (1)
Đại Thiên chúng ngồi trên tòa
Xung quanh bốn phía vòng qua Pháp Đường .
Ở bốn phương, Thiên Vương bốn vị
Ngồi trên tòa, vị trí cát tường :

- * Phương Đông, Trì Quốc Thiên Vương
(Thá-Ta-Rát-Thá)(2) nhìn thường hướng Tây ,
 - * Vua phương Nam, mặt xây hướng Bắc
Tính nghiêm mật Tăng Trưởng Thiên Vương
(Ví-Ru-Lá-Ká) kiên cường ,
 - * Phương Tây, Quảng Mục Thiên Vương an tường
(Tức Thiên Vương Ví-Ru-Bắc-Khá)(3)
Ngồi xây mặt về ngã hướng Đông ,
 - * Còn Thiên Vương Tỳ-Sa-Môn
(Vết-Sa-Vá-Ná) bảo tồn Bắc phương
Ngồi xây mặt Nam phương , tham dự .
Có đầy đủ Tứ Đại Thiên Vương
Trước Thiên chúng tại Pháp Đường .
- Bạch đức Thiện Thệ ! thường thường tại đây
Trời Đạo Lợi khi bày hội tụ

(1) : Cõi trời Dục-giới Tàvatimsà – Đạo Lợi hay cõi trời Tam thập tam thiên (cõi trời Ba mươi ba) do vị Thiên Chủ Sakka Deva Indra (Thích-Đề-Hoàn-Nhân hay Đế-Thích) chủ quản .
(2) : Trì Quốc Thiên Vương – Dhatarattha : một vị khác trong Tứ Đại Thiên Vương .
(3) : Quảng Mục Thiên Vương - Virùpakkha : một vị khác trong Tứ Đại Thiên Vương .

Thiện Pháp Đường đầy đủ chư Thiên
 Tứ Đại Thiên Vương tại tiền
 Các Đại Thiên chúng ngồi liền chung quanh
 Các chỗ ngồi dành dành thứ tự ,
 Rồi đến chỗ ngồi dự chúng con .

Thật lành thay ! Bạch Thế Tôn !
 Chư Thiên nào trước vun trồng thiện duyên
 Sống phạm-hạnh, cần chuyên giữ giới
 Sinh Đạo Lợi, vượt thắng hơn xa
 Chư Thiên cõi trời Băm Ba
 Hơn họ dung sắc cùng là danh thơm !
 Bạch Thế Tôn ! Nguồn cơn đề cập
 Chư Thiên ở Tam Thập Tam Thiên
 Hoan hỷ tín thọ , nghĩ liền :

“ Thiên giới thật sự bình yên, thịnh cường
 A-Tu-La giới, thường suy kiệt
 Sẽ hoại diệt, do sự sân thường ”.

3. Bấy giờ Đế Thích Thiên Vương
 Sắc-Ka Inh-Đá đảm đương mọi thời
 Là Thiên Chúa cõi trời Đạo Lợi
 (Thích Đề Hoàn Nhân) nói kệ liền :

“ Chư Thiên Tam Thập Tam Thiên
 Cùng vua Đế Thích hiện tiền tán dương
 Đánh lễ Thế Tôn Pháp Vương
 Cùng với Chánh Pháp vô lượng diệu minh
 Các Thiên chúng mới hóa sinh
 Lên cõi Đạo Lợi thân hình đẹp thay
 Quang sắc thù thắng hòa hài
 Những vị này trước đã hay tu hành

Sống đời phạm-hạnh tịnh thanh
 Giữ gìn giới luật , hóa sanh cõi này
 Thắng xa về quang sắc đây
 Thọ mạng, danh tiếng đủ đầy, vượt hơn .
 Đệ tử của đáng Thế Tôn
 (Là bậc Đại Tuệ đáng tôn quý này)
 Sống theo lời dạy của Ngài
 Đến khi mệnh tận, sinh ngay cõi trời
 Chư Thiên cùng với Vua trời
 Sắc-Ka Inh-Đá , hết lời tán dương
 Đánh lễ Thế Tôn Pháp Vương
 Cùng với Chánh Pháp vô lượng diệu minh ”.

Bạch Thế Tôn ! Tiến trình đề cập
 Chư Thiên ở Tam Thập Tam Thiên
 Lại càng tín thọ , nghĩ liền :

“ Thiên giới thật sự bình yên, thịnh cường
 A-Tu-La giới, thường suy kiệt
 Sẽ hoại diệt, do sự sân điên ”.

Đức Đế Thích biết chư Thiên
 Hiện đang thỏa thích, nên liền hỏi ngay :

– “ Nay Thiên chúng ! hiện nay hoan hỷ
 Nay các vị nghe pháp hay không ?
 Tám pháp như thật đáng tôn
 Đã được chính đức Thế Tôn giáo truyền ? ”.

– “ Thừa Thiên Chủ ! Chư Thiên tin Phật
 Muốn nghe pháp như thật kể trên ”.

Thế rồi Thiên Chủ giảng liền
 Tám pháp như thật, vững bền như sau :

“ Chư Thiện-hữu ! Thế nào suy nghĩ
Về hành trạng một vị Phật-Đà
Dấn thân vì sự độ tha

Vì sự hạnh phúc, an hòa chúng sinh
Độ hữu tình vì thương, cứu giúp
Vì an lạc, hạnh phúc Trời, người
Một vị Đạo Sư ở đời

Đầy đủ đức tánh tuyệt vời, viên thông
Thật khó tìm ở trong quá khứ
Cả hiện tại ; chỉ có Thế Tôn .

6. Chánh pháp được đức Thế Tôn
Đã khéo thuyết giảng chánh chơn vô cùng
Một chánh pháp tự trung ‘thiết thực’
‘Luôn hướng thượng’, ‘vượt bậc thời gian’
‘Đến để mà thấy’ rõ ràng
‘Chỉ có người trí tự mình giác tri’ .

Một Giảng Sư thuyết vì hướng thượng
Bậc Đạo Sư vô lượng đức lành
Quá khứ khó tìm đã đành
Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

7. ‘Đây là thiện’, ‘đây còn bất thiện’
‘Đây không tội’, ‘đây diện tội nhiều’
‘Đây điều cần phải tuân theo’
‘Đây cần né tránh’, chỉ gieo ác tà
‘Đây hạ liệt’, ‘đây là cao thượng’
‘Đây đen trắng hai hướng cũng đồng’ .
Được đức Đại Giác Thế Tôn
Đã khéo giải thích suốt thông mọi điều
Về các pháp đã nêu, hướng thượng
Là Đạo Sư vô lượng đức lành

Quá khứ khó tìm đã đành
Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

8. Con đường mà Thế Tôn chỉ dẫn
Cho đệ tử hướng tận Niết-bàn
Con đường và cõi niết-bàn
Phối hợp thành một, lạc an cát tường .

Đức Thế Tôn khéo phương giải thích
Nhu sông Hằng phát tích thượng nguồn
Phối hợp để cùng chảy tuôn
Sông Da-Mu-Ná , thành luồng nước chung
Khéo giải thích, ung dung hướng thượng
Bậc Đạo Sư vô lượng đức lành
Quá khứ khó tìm đã đành
Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

9. Đức Thế Tôn đã từng đào tạo
Chúng Hữu Học (1) nỗ đạo đang đi
Cùng chúng Vô Học (2) đồng thì
Là bậc Lậu-tận chứng vì Vô Sinh
Cùng sống chung hòa mình lạc trú
Không phân cách, đầy đủ hiệp hòa
Một vị Đạo Sư tinh hoa
Đầy đủ đức tánh thật là viên thông
Thật khó tìm ở trong quá khứ
Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

10. Ngưỡng mộ cúng dường Thế Tôn
Luôn được tín thí kính tôn an bài .
Sự cung dưỡng, khi Ngài thọ dụng

(1) : Bậc Hữu học : Sekha . (2) : Bậc Vô học : Asekha –
đã chứng đạt, không cần phải tu học nữa .

Không lợi dưỡng, sống đúng giới phần
 Những Sát-Đế-Lý cận thân
 Quý mến, ngưỡng phục xuất trần nghiêm dung
 Nhưng Thế Tôn khi dùng của thí
 Không kiêu mạn, thọ chỉ đủ dùng .

Đạo Sư vì lợi ích chung
 Đầy đủ đức tánh vô cùng viên thông
 Thật khó tìm ở trong quá khứ
 Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

11. Nói gì làm vậy , giữ tròn
 Làm gì nói vậy, bậc tôn quý này
 Đã thành tựu đủ đầy các pháp
 Và tùy pháp cũng đã tựu thành
 Một vị Đạo Sư tịnh thanh
 Đầy đủ đức tánh trọn lành, viên thông
 Thật khó tìm ở trong quá khứ
 Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

12. Thế Tôn bi, trí vuông tròn
 Nghi ngờ vượt khỏi, không còn phân vân
 Mọi suy tư dần dần thỏa mãn
 Đã diệt đoạn do dự, nghi ngờ
 Tâm nguyện , phạm-hạnh tối sơ
 Đã được thỏa mãn sau giờ suy tư .
 Vị Đạo Sư có dư đức tánh
 Diệt do dự , vượt tránh nghi nan
 Quá khứ hay thời hiện đang
 Khó tìm thấy bậc vẹn toàn Đạo Sư ”.

Bạch Thế Tôn ! Rồi từ Thiên chúng
 Một số vị cao hứng nói là :
 ‘ Chư Thiện-hữu ! Rất lợi tha

Nếu có bốn vị Phật Đà Thế Tôn
 Dùng pháp môn nhiệm mầu tiêu biểu
 Với kim ngôn vi diệu thánh chân
 Diễn giải chánh pháp xuất trần
 Mới đem hạnh phúc cho hàng chúng sinh
 Đem an bình , vì lòng thương tưởng
 Vì an lạc, vui sướng Trời, người ’.

- Một số chư Thiên mở lời :
 ‘ Này chư Thiện-hữu ! Cõi đời suy vi
 Cần gì đến bốn vị Đại Giác
 Chỉ cần ba Đại Giác hiện thân
 Diễn giải chánh pháp xuất trần
 Mới đem hạnh phúc cho hàng chúng sinh
 Đem an bình , vì lòng thương tưởng
 Vì an lạc, vui sướng Trời, người ’.

- Một số chư Thiên tiếp lời :
 ‘ Này chư Thiện-hữu ! Cõi đời tham si
 Cần gì đến ba vị Đại Giác
 Chỉ cần hai Đại Giác hiện thân
 Diễn giải chánh pháp xuất trần
 Mới đem hạnh phúc cho hàng chúng sinh
 Đem an bình , vì lòng thương tưởng
 Vì an lạc, vui sướng Trời, người ’.

14. Bạch Thế Tôn ! Nghe những lời
 Của chư Thiên ở cõi trời Băm Ba
 Vị Thiên Chúa Sắc-Ka - Đế Thích
 Đã giải thích điều đó như sau :
 “ Chư Thiện-hữu ! Không chỗ nào
 Cũng không có thời gian nào xảy ra

Là hai vị Phật Đà trí phước
 Cùng ra đời, không trước không sau
 Sự kiện ấy không thể nào
 Xảy ra như thế, trước sau chưa từng
 Bạch Thế Tôn đã dừng tật bệnh
 Không khổ đau, thọ mệnh dài lâu
 Mới đem hạnh phúc bền sâu
 Dem lại an lạc dồi dào chúng sinh
 Dem an bình, vì lòng thương tưởng
 Vì an lạc, vui sướng Trời, người ’.

* Bạch Thế Tôn ! Đó là lời
 Thiên Chủ Đạo Lợi cõi trời trùng tuyên .
 Mục đích gì Chư Thiên hội tập
 Thiện Pháp Đường, Tam thập tam thiên
 Suy tư thảo luận căn nguyên
 Về mục đích ấy, tương liên thuận thời
 Bốn Thiên Vương được mời khuyến giáo
 Bốn vị ấy đứng tại chỗ mình .

“ Bốn vị Thiên Vương đồng tình
 Chấp nhận lời giảng khuyến sinh làm lành
 Thanh thoát, an lạc, tịnh thanh
 Bốn vị đứng chỗ của mình an như ”.

15. Bạch Thế Tôn ! Rồi từ phương Bắc
 Ánh sáng thật vi diệu khởi lên
 Hào quang thù thắng vượt trên
 Oai lực của cả Chư Thiên nơi này .
 Đức Thiên Chúa Sắc-Ka lên tiếng :
 ‘ Các Thiên-hữu ! Theo hiện tượng đây
 Báo hiệu Phạm Thiên đến ngay

Hào quang vi diệu, điều này báo tin ”.
 “ Theo hiện tượng thấy phát sinh
 Phạm Thiên sẽ hiện quang minh tại tiền
 Vì khi xuất hiện Phạm Thiên
 Hào quang vi diệu đến liền trước ngay ”.

16. Bạch Thế Tôn ! Nơi đây Thiên chúng
 Cõi Đạo Lợi ngồi xuống ghé mình
 Nói rằng : ‘ Hiện tượng phát sinh
 Ta sẽ tìm hiểu tận tình ra sao ?
 Hào quang ấy thế nào hậu quả ?
 Khi biết cả , sẽ gặp vị này ’.
 Tứ Đại Thiên Vương tại đây
 Cũng nói như thế, ngồi ngay tòa mình .
 Và như vậy, đồng thanh nhất trí
 Cõi Đạo Lợi các vị đồng lòng .
17. Bạch Ngài ! Thảo luận vừa xong
 Bổng xuất hiện Thường Hình Đồng Phạm Thiên
 Trước Chư Thiên cõi trời đông đủ
 Sá-Năng-Kú-Ma-Rá (1) Phạm Thiên
 Xuất hiện hóa tướng tại tiền
 Thô xấu, sắc tướng vô duyên tâm thường
 Không thù thắng ; Chư Thiên không phục
 Nên đứng lúc xuất hiện rõ ràng
 Như tượng chói sáng bằng vàng
 Sắc tướng, danh tiếng lại càng thắng xa
 Chư Thiên cõi Băm-Ba – Đạo Lợi
 Phạm Thiên tới, sáng chói như vậy .
 Nhưng các vị Thiên tại đây

(1) : Vị Phạm Thiên tên Sanamkumàra - Thường Đồng Hình
 (hay Thường Hình Đồng , vì hiện thân con nít (đồng tử)).

Không ai đánh lễ, không ai mời ngồi .
 Đứng tại nơi , chấp tay yên lặng
 Với ý nghĩ : ‘ Nếu đáng Phạm Thiên
 Muốn gì với một vị Thiên
 Thời ngồi trên chỗ vị Thiên đó liền ’.
 Bạch Thế Tôn ! Phạm Thiên nếu muốn ,
 Sẽ ngồi xuống chỗ vị Thiên nào
 Vị Thiên ấy vui biết bao !
 Sảng khoái, hoan hỷ không sao nghĩ bàn .
 Như một vị trong hàng Sát-Ly (1)
 Lễ quán đánh (2), vương vị lên ngôi
 Sảng khoái, hoan hỷ vô hồi
 Như ai được Phạm Thiên ngồi chỗ riêng .

17. Bạch Thế Tôn ! Phạm Thiên lúc ấy
 Thấy được sự thoải mái, an nhiên
 Sự hoan hỷ của chư Thiên
 Đạo Lợi – Tam thập tam thiên cõi trời
 Liền tức thời ẩn hình mất dạng
 Rồi tùy hỷ nói đoạn kệ liền :
 “ *Chư Thiên Tam Thập Tam Thiên*
Cùng vua Đế Thích hiện tiền tán dương
Đánh lễ Thế Tôn Pháp Vương
Cùng với Chánh Pháp vô lượng diệu minh
Các Thiên chúng mới hóa sinh
Lên cõi Đạo Lợi thân hình đẹp thay

(1) &(2) : Theo tập tục Ấn-Độ xưa , khi chính thức tuyên cáo địa vị kế thừa của Thái Tử để chuẩn bị lên ngôi Vua , hoàng tộc lấy nước 4 biển rưới lên đỉnh (đánh) đầu Thái-tử., Do đó Thái-tử cũng được gọi là “Quán đỉnh vương tử ”. Điều đó có ý rằng sau này vị vương tử có thể thống trị toàn bộ lãnh thổ và nhân dân trong bốn biển .

Quang sắc thù thắng hòa hài
Những vị này trước đã hay tu hành
Sống đời phạm-hạnh tịnh thanh
Giữ gìn giới luật , hóa sanh cõi này
Thắng xa về quang sắc đây
Thọ mạng, danh tiếng đủ đầy, vượt hơn .
Đệ tử của đáng Thế Tôn
(Là bậc Đại Tuệ đáng tôn quý này)
Sống theo lời dạy của Ngài
Đến khi mệnh tận, sinh ngay cõi trời
Chư Thiên cùng với Vua trời
Sắc-Ka Inh-Đá , hết lời tán dương
Đánh lễ Thế Tôn Pháp Vương
Cùng với Chánh Pháp vô lượng diệu minh ”.

19. Bạch Thế Tôn ! Sự tình như vậy
 Những lời ấy của vị Phạm Thiên
 Tiếng nói Phạm Thiên căn nguyên
 Có tám đặc điểm được tuyên xưng đầu :
 Ý thâm sâu, phân minh, lưu loát
 Nghe rõ ràng, dịu ngọt, vang vang
 Sung mãn, nghe hiểu dễ dàng .
 Khi ngài giải thích, âm vang tỏ tường
 Cả hội chúng các phương nghe hiểu
 Tám đặc điểm tiêu biểu, cao thâm
 Tiếng ấy gọi là Phạm-âm .
19. Bạch Phật ! Thiên chúng đạo tâm cõi trời
 Ba mươi ba – có lời đáp trả
 Sá-Năng-Ku-Ma-Rá Phạm Thiên :
 “ Thừa ngài ! chúng tôi hiện tiền
 Hoan hỷ với những điều nên phải làm .

Thiên Chủ Tam thập tam Đạo Lợi
 Đã nói tới Tám Pháp chánh chân
 Tám pháp như thật quý trân
 Chúng tôi hoan hỷ về phần pháp trên ”
 Nghe như vậy, Phạm Thiên liền hỏi
 Vị Thiên Chúa Đạo Lợi thiên cung :
 – “ Thật lành thay ! Lợi vô cùng
 Nếu được Thiên chủ ngài cùng sẻ chia
 Tám pháp kia, cao siêu, như thật
 Mà đức Phật thuyết giảng, lưu truyền ”.

– “ Xin vâng ý ngài Phạm Thiên ”.

Rồi đức Đế Thích giảng liền như sau :

20. – “ Thừa Phạm Thiên ! Thế nào suy nghĩ
 Về hành trạng một vị Phật-Đà
 Dẫn thân vì sự độ tha
 Vì sự hạnh phúc, an hòa chúng sinh
 Độ hữu tình vì thương, cứu giúp
 Vì an lạc, hạnh phúc Trời, người
 Một vị Đạo Sư ở đời
 Đầy đủ đức tánh tuyệt vời, viên thông
 Thật khó tìm ở trong quá khứ
 Cả hiện tại ; chỉ có Thế Tôn .
21. Chánh pháp được đức Thế Tôn
 Đã khéo thuyết giảng chánh chơn muôn trùng
 Một chánh pháp vô cùng ‘thiết thực’
 ‘Luôn hướng thượng’, ‘vượt bậc thời gian’
 ‘Đến để mà thấy’ rõ ràng
 ‘Chỉ có người trí tự mình giác tri’ .
 Một Giảng Sư thuyết vì hướng thượng

Bậc Đạo Sư vô lượng đức lành
 Quá khứ khó tìm đã đành
 Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

22. ‘Đây là thiện’, ‘đây còn bất thiện’
 ‘Đây không tội’, ‘đây diện tội nhiều’
 ‘Đây điều cần phải tuân theo’
 ‘Đây cần né tránh’, chỉ gieo ác tà
 ‘Đây hạ liệt’, ‘đây là cao thượng’
 ‘Đây đen trắng hai hướng cũng đồng’.

Được đức Đại Giác Thế Tôn
 Đã khéo giải thích suốt thông mọi điều
 Về các pháp đã nêu, hướng thượng
 Là Đạo Sư vô lượng đức lành
 Quá khứ khó tìm đã đành
 Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

23. Con đường mà Thế Tôn chỉ dẫn
 Cho đệ tử hướng tận Niết-bàn
 Con đường và cõi niết-bàn
 Phối hợp thành một, lạc an cát tường .
 Đức Thế Tôn khéo phương giải thích
 Như sông Hằng phát tích thượng nguồn
 Phối hợp để cùng chảy tuôn
 Sông Da-Mu-Ná , thành luồng nước chung
 Khéo giải thích, ung dung hướng thượng
 Bậc Đạo Sư vô lượng đức lành
 Quá khứ khó tìm đã đành
 Khó thấy hiện tại ; chỉ mình Thế Tôn .

24. Đức Thế Tôn đã từng đào tạo
 Chúng Hữu Học nẻo đạo đang đi

Cùng chúng Vô Học đồng thì
Là bậc Lậu-tận chúng vì Vô Sinh
Cùng sống chung hòa mình lạc trú
Không phân cách, đầy đủ hiệp hòa
Một vị Đạo Sư tinh hoa
Đầy đủ đức tánh thật là viên thông
Thật khó tìm ở trong quá khứ
Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

25. Ngưỡng mộ cúng dường Thế Tôn
Luôn được tín thí kính tôn an bài .
Sự cung dưỡng, khi Ngài thọ dụng
Không lợi dưỡng, sống đúng giới phần
Những Sát-Đế-Lý cận thân
Quý mến, ngưỡng phục xuất trần nghiêm dung
Nhưng Thế Tôn khi dùng của thí
Không kiêu mạn, thọ chỉ đủ dùng .
Đạo Sư vì lợi ích chung
Đầy đủ đức tánh vô cùng viên thông
Thật khó tìm ở trong quá khứ
Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

26. Nói gì làm vậy , giữ tròn
Làm gì nói vậy, bậc tôn quý này
Đã thành tựu đủ đầy các pháp
Và tùy pháp cũng đã tựu thành
Một vị Đạo Sư tịnh thanh
Đầy đủ đức tánh trọn lành, viên thông
Thật khó tìm ở trong quá khứ
Cả vị lai ; chỉ có Thế Tôn .

27. Thế Tôn bi, trí vuông tròn
Nghĩ ngờ vượt khỏi, không còn phân vân

Mọi suy tư dần dần thỏa mãn
Đã diệt đoạn do dự, nghi ngờ
Tâm nguyện , phạm-hạnh tối sơ
Đã được thỏa mãn sau giờ suy tư .
Vị Đạo Sư có dư đức tánh
Diệt do dự , vượt tránh nghi nan
Quá khứ hay thời hiện đang
Khó tìm thấy bậc vẹn toàn Đạo Sư ”.

Bạch Thế Tôn ! Nghe từ Thiên chủ
Giải thích đủ tám pháp uyên nguyên
Chư Thiên Tam thập tam thiên
Lại càng thích thú, một niềm hân hoan
Phản hỷ duyệt lại càng sung mãn
Được nghe giảng như thật pháp lành .

28. Bạch Thế Tôn ! Rồi thật nhanh
Vị Phạm Thiên có biệt danh vẹn tuyền
Thường Đồng Hình Phạm Thiên biến tướng
Lại xuất hiện hình tượng xấu xa
Là một đồng tử tên là
Ngũ Kế - Panh-Chá-Si-Kha (1) tiểu đồng
Hiện thân thông, vị này bay bổng
Ngồi kiết già khoảng trống hư không
Giống như lực sĩ oai phong
Ngồi trên đất phẳng thế trong kiết già .
29. Vị Phạm Thiên an hòa thuyết giảng :
“ Chư Thiên-hữu ! Viên mãn thế nào
Đức Thế Tôn từ bao lâu
Đạt đại trí tuệ nhiệm mầu bao la ?

(1) : Pancasikha : Ngũ Kế .

Chư Thiện-hữu ! Lâu xa có vị
 Vua Đì-Sấm-Pa-Tí (1) hiền lương
 (Tức là Thành Chủ quốc vương)
 Quốc sư cố vấn tên thường Điển Tôn
 (Gô-Vinh-Đa) Bàn-môn (2) thông thái
 Quốc sư lại có một con trai
 Chô-Tí-Pa-La (3) chàng này
 (Hộ Minh công tử) trí tài gồm hai .
 Đức vua có con trai – hoàng tử
 Tên Rê-Nu (4), kinh sử đua tài
 Với bạn Hộ Minh vui vầy
 Cùng sáu Sát-Lý hàng ngày thân nhau .
 Thời gian sau, Điển Tôn Phạm-chí
 (Gô-Vinh-Đa) an nghỉ ngàn thu
 Vua than khóc với Rê-Nu :
 ‘ Nay trẫm biết lấy chi bù vào đây
 Quốc sư đã đem ngày tận tụy
 Luôn suy nghĩ, kế hoạch đề ra
 Cáng đáng mọi chuyện quốc gia
 Tiếc thay , nay Gô-Vinh-Đa từ trần ! ’
 Nghe cha than, Rê-Nu hoàng tử
 Theo duyên sự thừa với Phụ hoàng :
 – ‘ Tâu Phụ vương ! Chớ sầu than
 Quốc sư đã sớm tìm đường xa chơi
 Nhưng hiện thời , Chô-Ti-Pa-Lá
 Túc Hộ Minh , con cả Quốc sư
 Là người thông minh, hiền từ
 Lại có trách nhiệm giống như cha mình

(1) : Vua Disampati (Thành Chủ). (2) : Bà-la-môn Govinda (Điển Tôn). (3) : Jotipàla (Hộ Minh). (4) : Hoàng tử Renu (Lê-Nô).

- Rất sáng suốt, chương trình khéo vạch
 Có kế hoạch sinh lợi hơn cha
 Nhiệm vụ Phụ vương giao ra
 Hộ Minh hoàn tất rất là tốt thay !’
 – ‘ Nay Hoàng nhi ! Điều này có lý
 Trẫm sẽ dùng Chô-Tí-Pa-La ’ .
30. Thế rồi lệnh vua truyền ra
 Sai đến Chô-Tí-Pa-La , nói rằng :
 ‘ Vua Đì-Sấm-Pa-Ti cầu chúc
 Cho công tử hạnh phúc, tốt lành
 Vua mời công tử vào thành
 Đến triều bệ kiến luận bàn việc công ’ .
 Vâng lệnh ngự, chàng công tử trẻ
 Đến triều kiến trước bệ nghiêm uy
 Chúc tụng vua giữa đàn trì
 Rồi ngồi vào chỗ thích nghi cho mình .
 Vua Thành Chủ thân tình lên tiếng :
 – ‘ Nay Hộ Minh ! Ta hiện đang cần
 Khanh sẽ thay thế phụ thân
 Chắp chánh, việc nước muôn phần cậy khang ’ .
 – ‘ Tâu Đại vương ! Xin vâng lệnh ngự
 Hạ thần sẽ tham dự việc triều ’ .
31. Đức vua hoan hỷ mọi điều
 Giao cho công tử được nhiều quyền uy
 Phong chức tước như khi thân phụ
 Gô-Vinh-Đa ngày cũ đã làm
 Chô-Ti-Pa-Lá thi hành
 Những việc thân phụ điều hành trước đây
 Phần việc nào nằm ngoài nhiệm vụ

Thì chàng không can dự, xen vào
 Điều hành mọi việc trước sau
 Thực hiện trách nhiệm được giao chu toàn .
 Làm giỏi giang, cho nên dân chúng
 Đã ca tụng Chô-Tí-Pa-La :
 ‘ Vị này thật sự hơn cha
 Phải gọi “Đại Gò-Vinh-Đa ” (1) trí, tài ’.
 Do điểm này, Hộ Minh từ đó
 “ Đại Điển Tôn ” (1) tên họ cũng là .

32. Rồi Ma-Ha Gò-Vinh-Đa (1)
 Đến các Sát-Lý (2) vốn là cố tri
 Sáu hoàng thân đang khi nhàn nhã
 Gặp Hộ Minh vốn vả đón chào
 Đại Điển Tôn liền nói vào
 Điểm chính câu chuyện, đầu đuôi như sau :
 “ Vua Thành Chủ đã vào xế bóng
 Đã già nua, không chóng thì chầy
 Ngài sẽ băng hà nay mai
 Ai biết thọ mạng của ngài ra sao ?
 Nếu vua băng, vị nào trách nhiệm
 Khỏi tìm kiếm, hãy chọn Rê-Nu
 Hoàng tử sáng suốt, ôn nhu
 Lên ngôi cai trị thiên thu vững bền .
 Các hoàng thân hãy nên đi đến
 Nơi hoàng tử vâng mệnh trú an .
 Đến nơi, hãy nói rõ ràng :
 ‘ Chúng tôi ủng hộ hoàn toàn Rê-Nu

(1) : Bà-la-môn Jotipàla được gọi là Mahà Govinda (Đại Điển Tôn) . (2) : Sát-Lý tức Sát-Đế-Lý (Khattiya) là giai cấp Vua chúa quan quyền theo sự phân chia của đạo Bà-la-môn.

Khi đức vua ngàn thu vắng bóng
 Chúng tôi sẽ vận động tôn vương
 Hoàng tử sẽ thành quốc vương
 Cai trị đất nước, muôn phương được nhờ
 Đừng thờ ơ sau khi kế vị
 Hãy chia sẻ vương vị chúng tôi ’.

Sáu vị hoàng thân y lời
 Nhắm cung hoàng tử đến nơi tức thì
 Gặp hoàng tử, nói y điều ấy ,
 Nghe như vậy, hoàng tử vui mừng :

‘ Nay các thân hữu hoàng thân !
 Ta giữ lời hứa ân cần trước sau
 Chúng ta đã đồng lao cộng khổ
 Thì quốc độ cùng hưởng vui an ’.

34. “ Chư Thiện-hữu ! Một thời gian
 Đi-Săm-Pa-Tí , vua đang trị vì
 Bỗng ngọa bệnh rồi thì mệnh tuyệt
 Vua băng hà, vĩnh biệt ngàn thu
 Do sự vận động ôn nhu
 Hoàng gia đã cử Rê-Nu cầm quyền
 Lên ngôi vị , mỗi giềng vẫn giữ
 Làm quốc vương hưởng thụ vô ngần
 Hưởng năm món dục thịnh tăng
 Dường quên lời hứa với bằng hữu xưa .
 Đại Điển Tôn tính ưa suy nghĩ
 Liền gặp các Sát-Lý bạn thân
 Nói rằng : ‘ Nay các hoàng thân !
 Nay vua Thành Chủ mãn phần thiên thu
 Bạn Rê-Nu được phong vương vị
 Sống hưởng lạc, không nghĩ công lao

Của sáu hoàng thân giúp vào !
 Ai có thể biết thế nào đổi thay !
 Dục vọng khiến người hay si loạn
 Vậy các bạn hãy gặp Tân vương
 Nhắc lại lời hứa tận tường
 Điều vua đã hứa, xem thường được sao ? ’

Sáu hoàng thân liền vào cung nội
 Gặp Tân vương, nhắc tới những lời
 Vua hứa sau khi lên ngôi
 Sẽ chia vương vị, phước trời hưởng chung .

- Vua Rê-Nu nói cùng sáu vị :
 – ‘ Trẫm nhớ kỹ lời hứa của mình ,
 Vì có việc chưa phân minh
 Khiến cho trẫm phải trùng trình phân vân ,
 Ai có thể khéo phân quốc độ
 Thành bảy chỗ địa giới bằng nhau
 Đất nước này kể trước sau
 Phía Bắc rộng lớn lại giàu tài nguyên
 Phần phía Nam nổi liền, dài hẹp
 Như cày xe, chẳng đẹp tí nào .
 Theo các bạn, có vị nào
 Có thể chia cắt sát sao đồng đều ? ’
- ‘ Thừa Đại vương ! Người nhiều sáng kiến
 Và có thể thực hiện chia ra
 Là Ma-Ha Gô-Vinh-Đa
 Quốc-sư bạn của chúng ta, trí hiền ’.

35. Đức vua liền sai người đến gọi
 Đại Diễn Tôn để hỏi rõ ràng
 Vị Bà-la-môn đi sang
 Hoàng cung, yết kiến Vua đang mong chờ

- Đại Diễn Tôn tung hô chúc tụng
 Rồi ngồi đúng vị trí của mình .
- Đức vua Rê-Nu tường trình :
 – “ Nhờ Quốc-sư hãy phân minh chia phần
 Đất nước này bảy phần đều đặn .
 Nhưng địa thế nước chẳng đều nhau
 Đất nước này kể trước sau
 Phía bắc rộng lớn lại giàu tài nguyên
 Phần phía nam nổi liền, dài hẹp
 Như cày xe, chẳng đẹp để gì .
 Nay nhờ Quốc-sư minh tri
 Phân chia làm bảy, thực thi công bằng ”.
- “ Tâu Đại Vương ! Chia phần như thế
 Việc cũng dễ , thần sẽ chia ra ”.
- Rồi Ma-Ha Gô-Vinh-Đa
 Đã chia địa giới phân ra bảy phần
 Cho sáu vị hoàng thân , thành tựu
 Phần trung ương sở hữu Vua nhà .
- Phần đất Đanh-Ta-Pu-Ra (1)
 - Dành cho dân Ká-Linh-Ga (1) chủ quyền
 - Pô-Ta-Na (2) dành riêng bộ tộc
 Ất-Sa-Ka (2) hưởng lộc, trú an .
 - Dân A-Vanh-Tí (3) an nhàn
 Ma-Hít-Sa-Tí (3) mở mang đất này .
 - Rô-Ru-Ka (4) vùng đây mới lạ
 Thuộc dân Sô-Vi-Rá (4) hưởng qua .

(1) : Dantapura (Nại-đa-bố-lạ) của dân Kàlinga (Ca-lăng-giới).

(2) : Potana (Bao-tĩnh-noa) của dân Assaka (Ma-thấp-na-ca) .

(3) : Mahissati (Ma-hê-sa-ma) của dân Avanti (Ương-đế-na) .

(4) : Roruka (Lao-lỗ-ca) của dân Sovira (Tô-vĩ-la) .

- Mi-Thi-La (1) được chia ra
Thuộc về dân Vi-Đê-Ha (1) hưởng phần .

- Đất Chăm-Pa (2) của dân Ấng-Gá (2).

- Dân Ka-Si (3) kết quả thuận vì
Được đất Ba-Ra-Na-Si (3).

Các tiểu-quốc đó tức thì lập nên .

Rê-Nu Vương vững bền chính giữa
Sáu hoàng thân lẫn lựa tôn vương :

- Sát-Ta-Phu (4) (Phá Oan Vương),

- Bram-Ma-Đát-Tá (5), tên thường vương gia
(Phạm Thọ Vương) đất nhà lãnh nhận ,

- Vết-Sa-Phu (6) tức Thắng Tôn Vương ,
- Pha-Ra-Ta (7) (Minh Ái Vương) ,

- Hai vị là Trì Quốc Vương danh đồng
(Tên chánh tông Tha-Ta-Rách-Thá (8)

Gọi bảy vị là Phá-Ra-Ta (9)

(Tức Đại Vương Bà-La-Đa)

Cai trị bảy nước thuận hòa, tương thân .

37. Sáu Sát-Ly hoàng thân khi trước
Nay đều được tiêu-quốc trị vì
Sáu vị hợp nhau cùng đi

(1) : Mithilā (Di-thê-la) của dân Videhā (Vi-đê-hê) .

(2) : Campā (Thiêm-ba) của dân Anga (Ương-già) .

(3) : Bārāṇasī (Ba-la-nại) của dân Kāśī (Ca-thì) .

(4) : Sattabhū (Phá Oan vương) .

(5) : Brahmadatta (Phạm Thọ vương) .

(6) : Vessabhū (Thắng Tôn vương) .

(7) : Bharata (Minh Ái vương) .

(8) : Dhatarattha (Trì Quốc vương) .

(9) : Bharata (Bà-La-Đa vương) .

Đến nơi tư thất của vị Quốc Sư
Bậc trí, tài nghiêm từ hùng biện
Nhiều sáng kiến, giúp họ tối đa
Là Ma-Ha Gô-Vinh-Đa
Quốc sư Thừa-tướng Vua nhà Rê-Nu .

Rồi sáu vị từ từ gọi chuyện :

– “ Bạn trí thiện Đại Gô-Vinh-Đa !

Thân thiết, ý hiệp tâm hòa

Với vua Rê-Nú ; cũng là bạn thân

Của chúng tôi , giúp dần thành tựu .

Xin thiện-hữu giáo hóa chúng tôi

Với những lời dạy tuyệt vời

Sẽ đem lợi lạc, đời người thanh cao ”.

Nghe những lời trước sau khản khoản

Quốc sư đã thỏa mãn yêu cầu

Giáo hóa vương-chánh pháp sâu

Cho bảy vua mới , ngổ hầu trị dân .

Ông cũng dạy các phần thuật chú

Cho bảy vị Triệu-phú Bàn-môn

Và bảy trăm vị đáng tôn

Siêng tu tịnh hạnh, pháp môn nghiêm trì .

38. Thời gian sau, lan đi khắp chốn
Tiếng đồn tốt về Gô-Vinh-Đa

Là vị này đã thấy qua ,

Tự thân nói chuyện với là Phạm Thiên

Cùng Phạm Thiên nghị bàn, thảo luận

Thật là người kiệt tuấn Bàn-môn .

Nghe như vậy, Đại Điện Tôn

Suy nghĩ : Với những tiếng đồn gần xa

Nhưng thật ra ta nào trông thấy
 Chẳng luận giải gì với Phạm Thiên
 Những tin đồn chẳng căn nguyên
 Lại gây náo động khắp miền dân gian .
 Trong đạo tràng ta thường kính ngưỡng
 Những Bàn-môn trưởng thượng, tuổi cao
 Các vị ấy thường truyền rao :

‘ Những ai sống tịnh cư vào mùa mưa
 Suốt bốn tháng, ngăn ngừa bất tịnh
 Tu thiền định chuyên chú Bi tâm
 Sẽ thấy Phạm Thiên thân lâm
 Sẽ được nói chuyện, cao thâm luận bàn
 Với Phạm Thiên, là hàng tối thượng ’.

Vậy ta hãy tìm hướng tịnh cư
 Mùa mưa bốn tháng có dư
 Tu tập thiền định hướng từ Bi tâm ! ”.

39. Với quyết tâm, Đại Gò-Vinh-Đa
 Vào yết kiến Vua cả Rê-Nu
 Tâu rằng : “ Danh tiếng phù du
 Đã được truyền tụng, mặc dù sai ngoa .
 Họ đồn là hạ thần thấy được
 Và thảo luận với đức Phạm Thiên .
 Nhưng thần nào thấy hiện tiền
 Không luận nghị với Phạm Thiên bao giờ !
 Từ ban sơ, mọi người kính ngưỡng
 Những Bàn-môn trưởng thượng, tuổi cao
 Các vị ấy thường truyền rao :
 ‘ Những ai sống tịnh cư vào mùa mưa
 Suốt bốn tháng, ngăn ngừa bất tịnh
 Tu thiền định chuyên chú Bi tâm

Sẽ thấy Phạm Thiên thân lâm
 Sẽ được nói chuyện, cao thâm luận bàn
 Với Phạm Thiên, là hàng tối thượng ’.

Nên thần muốn tìm hướng tịnh cư
 Mùa mưa bốn tháng có dư
 Tu tập thiền định hướng từ Bi tâm .
 Không một ai được thăm, gặp mặt
 Trừ một người cắt đặt đưa cơm ”.

– “ Thiện hữu ! Khanh biết thiệt hơn
 Hãy làm những việc chánh chơn, hợp thời ”

40. Gò-Vinh-Đa đến nơi sáu vị
 Sát-Đế-Lỵ đã được tôn vương
 Với niên từ ái, an tường
 Ông nói với sáu vị vương chân tình :
 – “ Thừa chư Vương ! Phong thanh nghe lại
 Danh tiếng tốt đồn đại về tôi :
 ‘ Đại Gò-Vinh-Đa tuyệt vời !
 Thấy, nghe, nói chuyện với Trời Phạm Thiên ’.
 Nhưng thật sự chỉ tuyền sai bậy
 Tôi không hề nghe , thấy Phạm Thiên
 Không hề nói chuyện Phạm Thiên
 Nhưng tôi nghe các tiên hiền Bàn-môn
 Bậc trưởng thượng đáng tôn, cao tuổi
 Nói rằng : ‘ Ai thay đổi, ngăn ngừa
 Sống tịnh cư bốn tháng mưa
 Bi tâm thiền định sớm trưa chuyên cần
 Thì tự thân sẽ liền thấy tận
 Sẽ thảo luận với đáng Phạm Thiên ’.
 Nên tôi đã nảy ý liền :
 Tịnh cư bốn tháng, tu thiền Bi tâm

Không một ai được thăm, gặp mặt
Trừ một người cắt đặt đưa com ”.

– “ Thiện hữu ! Bạn biết thiệt hơn
Hãy làm những việc chánh chơn, hợp thời ”.

41. Đại Diện Tôn đến nơi tư xá
Bảy Triệu-phú danh giá Bàn-môn
Cùng bảy trăm vị tịnh-nhơn
Nói rằng : “ Danh tốt được đồn gần xa :
‘ Ma-Ha Gô-Vinh-Đa Phạm-chí
Không những chỉ thấy được Phạm Thiên
Mà còn thảo luận, hàn huyên
Nói chuyện với đấng Phạm Thiên cao vời ’.
Thật ra tôi chưa hề thấy tận
Chưa nói chuyện với đấng Phạm Thiên
Những tin đồn chẳng căn nguyên
Lại gây náo động khắp miền dân gian .
Trong đạo tràng chúng ta kính ngưỡng
Những Bàn-môn trưởng thượng, tuổi cao
Các vị ấy thường truyền rao :
‘ Những ai sống tịnh cư vào mùa mưa
Suốt bốn tháng, ngăn ngừa bất tịnh
Tu thiền định chuyên chú Bi tâm
Sẽ thấy Phạm Thiên thân lâm
Sẽ được nói chuyện, cao thâm luận bàn
Với Phạm Thiên, là hàng tối thượng ’.
Nên tôi sẽ tìm hướng tịnh cư
Mùa mưa bốn tháng có dư
Tu tập thiền định hướng từ Bi tâm
Không một ai được thăm, gặp mặt
Trừ một người cắt đặt đưa com ”.

– “ Thiện hữu ! Ngài biết thiệt hơn
Hãy làm những việc chánh chơn, hợp thời ”.

42. Gô-Vinh-Đa liền rời , đi thẳng
Đến bốn mươi đồng đẳng phu nhân
Nói y nội dung các phần
Nư ông đã nói các lần kể trên
Các phu nhân nghe liền hiểu biết
Khuyến khích ông làm việc hợp thời .
43. Rồi Gô-Vinh-Đa liền mời
Thợ xây trú xá, làm nơi hội đường
Hướng Đông phương kinh thành, vắng vẻ
Để tịnh cư và để tu thiền
Về Bi tâm ; luôn cần chuyên
Không gặp ai cả , chỉ riêng một người
Mang đồ ăn vào nơi nhập thất .
Sau bốn tháng, bỗng thất vọng nhiều
Nỗi sợ hãi , nghĩ về điều
Dù gắng hết sức sớm chiều thiền-na
Về Bi tâm , trải qua bốn tháng
Nhưng vẫn chưa thấy dạng Phạm Thiên
Chưa được thảo luận, hàn huyên
Chưa nói chuyện với Phạm Thiên một lời .
44. Tại cung Trời Phạm Thiên an trú
Phạm Thiên Sa-Năng-Kú-Ma-Ra
Với tha-tâm-thông sáng lòà
Biết được tâm Gô-Vinh-Đa tức thì ,
Rồi giống như một vì lực sĩ

(1) : Vị Phạm Thiên tên Sanamkumàra - Thường Đồng Hình
(hay Thường Hình Đồng Phạm Thiên).

Duỗi cánh tay hay chỉ co tay
 Biến khỏi Phạm-Thiên-giới ngay
 Hiện ra trước Gô-Vinh-Đa tức thời
 Đại Diễn Tôn rụng rời, hoảng hốt
 Rất run sợ, dựng ngược tóc lông
 Thốt lên bài kệ sáng trong
 Với Phạm Thiên Thường Hình Đồng nghiêm
 minh :

- “ Ôi đoan tướng thật quang vinh !
 Xuất hiện đột ngột, thật tình là ai ?
 Xin cho được biết tên ngài
 Từ đâu ngài đến nơi này thật nhanh ? ”
- “ Từ Phạm-Thiên-giới uy linh
 Ta , đồng tử Thường Hình Đồng Phạm Thiên
 Là bậc Thiên Vương hiện tiền
 Hãy biết như vậy ! Căn nguyên cõi trời
 Hãy đem sàng tọa đến nơi
 Đem đến thực mật, nước thời rửa chân
 Hiền giả có điều gì cần
 Hãy cho ta biết tự thân muốn gì ?
 Ta nhận lễ vật tùy nghi
 Mà người đề cập , để vì lạc an
 Hoặc vì hạnh phúc hiện đang
 Hoặc vì lợi ích cho hàng tương lai
 Dịp may đã đến, không hai
 Hãy hỏi những việc hiện nay chưa tường ”.

45. Gô-Vinh-Đa còn đương suy nghĩ :
 ‘ Đây dịp may đến chỉ một lần
 Vị Phạm Thiên đã sẵn dành
 Cho phép ta hỏi ngọn ngành điều nghi .

Nay hỏi gì ? Tương lai ? Hiện tại ?
 Những điều gì ích lợi cho ta ?

Nhưng về hiện tại xảy ra
 Ta hiểu thông suốt lợi và lạc an
 Chính ta đây sẵn sàng chỉ dẫn
 Những lợi ích tường tận cho người ,
 Vậy nay hãy hỏi vị Trời
 Những điều lợi ích về thời tương lai ‘.
 Rồi ông nói kệ này đầy đủ
 Hỏi vị Sa-Năng-Kú-Ma-Ra :

- “ Thừa ngài Phạm Thiên thượng tòa
 Thường Hình Đồng-tử thật là tinh thông
 Hai điều nghi ngờ trong lòng
 Mọi người muốn biết và mong hiểu tường :
 * An trú chỗ nào thanh lương ?
 * Tu tập tại chỗ nào thường tốt hơn ?
 Chứng quả bất tử chánh chơn ?
 Hai điều muốn hỏi nguồn cơn đó mà ! ”.
- “ Nay Ma-Ha Gô-Vinh-Đa !
 Tại Phạm-Thiên-giới sinh qua nơi này
 Là những người luôn thắng ngay
 Bỏ ngã , ngã sở hữu đây sai lầm
 Chuyên chú nhất cảnh nhất tâm
 Nỗ lực tu đại bi tâm sáng ngời
 Thoát ly xú uế mọi thời
 Lánh xa tà dục , thanh thoi tu hành
 An trú nơi này tịnh thanh
 Chứng quả bất tử thiện lành vui an
 Tại Phạm-Thiên-giới nghiêm trang
 Đó là phạm-hạnh của hàng Phạm Thiên ”.

46. – “Thưa Tôn-giả ! căn nguyên tôi hiểu

* Từ bỏ ngã đang chịu cuốn lôi

Bỏ ngã-sở-hữu đồng thời

Trong đời có kẻ hiểu rồi xả ly :

Tài sản gì, nhỏ to cũng bỏ

Lìa quyền thuộc, từ bỏ gia đình

Cạo bỏ râu tóc của mình

Đắp ca-sa, quyết tu hành xuất gia

Sống độc cư, cửa nhà bỏ cả

Thưa Tôn-giả ! Tôi hiểu nghĩa trên .

* Tâm chuyên nhất cảnh vững bền

Nghĩa này tôi hiểu dựa trên thực hành

Như có người thích thanh tịnh trú

Chọn một chỗ tạm ngụ đêm ngày

Như là rừng vắng , gốc cây ,

Trên một ngọn núi , chốn đầy hoang vu ,

Bãi tha ma âm u , hang động ,

Giữa khoảng trống , cạnh đồng rơm liền

Nhiếp tâm không để phan duyên

Như vậy, nhất cảnh tâm chuyên hiểu rồi !

Thưa Tôn-giả ! Còn nơi câu nói

Thường được gọi : ‘ Tu tập Bi tâm ’

Nghĩa này tôi đã hiểu thâm :

‘ Có người an trú , tọa tâm một phương

Tâm họ thường với Bi câu hữu ,

Cũng như vậy, câu hữu bốn phương

Cùng khắp thế giới vô lường

Hết thấy phương xứ, cũng dường dưới, trên

Cả bề ngang ; vững bền an trú

Biến mãn tâm câu hữu với Bi

Quảng đại vô biên diệu kỳ

Không sân, không hận chỉ vì Bi tâm .

Nghĩa ‘ tu tập Bi tâm ’ hiểu rõ .

Nhưng câu nọ , ‘ xú uế ’ nghĩa gì ?

Tôi đây không được tường tri

Xin Phạm Thiên hãy giải nghi câu này ”.

- “ Đại Điện Tôn ! Hãy nghe đây :

Loài người bị phủ che đầy bởi chi ?

Họ bị trói buộc cái gì ?

Phải sinh đạo xứ , vĩnh ly cõi nhân

Cửa Phạm Thiên bị đóng ngang

Đó do ‘ phần nộ ’ với toàn ‘ vọng ngôn ’

‘ Gian manh, lừa đảo ’ dập dòn

‘ Hà tiện ’, ‘ kiêu mạn ’ tâm tồn xấu dơ

‘ Tật đố ’, ‘ dục cầu ’, ‘ nghi ngờ ’

Tham, sân, si, mạn chực chờ hại nhân .

Những tánh này trói buộc thân

Khiến người xú uế , phải sanh đạo trầm .

Cánh cửa Phạm Thiên thậm thâm

Đã bị đóng kín , không tầm thấy đâu ! ”

- “ Thưa Tôn-giả ! Nghĩa màu toàn bích

Được Tôn-giả giải thích rõ ràng

Về các xú uế đa mang

Không thể điều phục dễ dàng chúng đâu !

Nếu sống vào tại gia vọng động .

Phải xuất gia để sống một mình

Tôi muốn từ bỏ gia đình

Để mong thành tựu hành trình cao minh ”.

- “ Nay Hiền-giả ! Phát sinh ý thiện

Hãy thực hiện điều thấy hợp thời ! ”

47. Rồi Đại Điện Tôn đến nơi
Vua Rê-Nu ngự, để rồi tâu lên :
- “ Tâu Đại Vương ! Ngài nên hãy tuyền
Phụ tá khác điều luyện, tài ba
Giúp ngài điều khiển quốc gia
Vì nay thần muốn xuất gia tu hành
Sống tịnh thanh, gia đình không kể
Để điều phục xú uế tâm mình
Thần nghe Phạm Thiên giải trình
Không dễ trừ uế nếu mình tại gia ”.
 - “ Kính tâu Rê-Nu vương-gia
Thần xin thưa chuyện diễn ra âm thầm
Vì muốn an lạc thân tâm
Muốn xuất gia để kiếm tầm chân nguyên
Không thiết chức vụ, uy quyền
Xin ngài hãy chọn Ngự tiền Quốc-sư
Giúp ngài quốc sự công tư
Nước nhà vững mạnh, dân cư thái hòa ”.
 - “ Này Ma-Ha Gô-Vinh-Đa !
Nếu khanh chưa đủ vinh hoa mong cầu
Chưa đủ dục lạc dài lâu
Trẫm sẽ thỏa mãn nhu cầu của khanh .
Nếu có người muốn hại khanh
Trẫm sẽ trừng trị ngọn ngành họa tai
Khanh là Quốc phụ triều giai
Đừng bỏ rơi Trẫm đêm ngày dựa nương ”.
 - “ Muôn tâu Rê-Nu Đại vương !
Thần đây không thiếu mọi đường vinh hoa

*Không thiếu dục lạc trải qua
Cũng chẳng ai hại , họa tai chẳng từng
Chỉ vì nghe bậc phi nhân
Chỉ dạy cho rõ chánh chân con đường
Không muốn ràng buộc vắn vương
Chỉ mong ly thế, tìm đường xuất gia ”.*

- “ Phi nhân khanh vừa nói qua
Là ai ? Và đã nói ra những gì ?
Mà khanh cương quyết từ ly
Bỏ Trẫm, bỏ cả thân tùy chung quanh ? ”
- “ Tâu Đại vương ! Với tâm thành
Trước đây thần đã tịnh thanh nguyện thường
Đốt lò lửa thiêng, thiêu hương
Chí thành rải cỏ cát tường, chưng hoa ,
Bỗng ngài Phạm Thiên hiện ra
Từ Phạm-Thiên-giới giáng sa cõi trần
Trả lời câu hỏi của thần
Về sự xú uế tâm thân của mình .
Nghe xong, quyết bỏ gia đình
Xuất gia, phạm-hạnh cao minh thực hành ”.
- “ Này khanh ! Lời nói chí thành
Trẫm tin lời nói của khanh mọi phần
Được nghe từ bậc phi nhân
Đó là điều kiện chánh chân phải làm !
Trẫm sẽ theo gương lánh phạm
Khanh là định hướng chỉ nam, bậc thầy
Như ngọc không bị swốt trầy
Không bị tỳ vết, không rày uế nhờn ”.
- “ Này Thiện-hữu ! Chẳng chờ nghĩ kỹ
Trẫm sẽ bỏ vương vị , xuất gia

Nương thiện-hữu Gô-Vinh-Đa
Đề cùng tu tập thuận hòa mọi nơi ”.

48. Rồi Điển Tôn đến nơi sáu vị
Sát-Đế-Lý cai trị sáu nơi
Đoạn ông nói lại y lời
Như nói với vua đương thời Rê-Nu :

– “ Chư Vương tước ! Dự trừ sắp tới
Tôi từ bỏ danh lợi , xuất gia .
Hãy tìm Phụ tá tài ba
Thay tôi điều khiển quốc gia vững bền .
Tôi được nghe Phạm Thiên giải thích
Các xú uế trầm tích trong tâm
Không dễ điều phục, truy tầm
Khi còn đời sống nịch trầm tại gia
Nên tôi quyết xuất gia, từ bỏ
Biệt gia đình, giàu có, lợi danh ”.

Nghe Gô-Vinh-Đa tỏ rành
Sáu vị vương tước bất thần, ngạc nhiên.
Sáu vị kéo ra riêng một góc
Cùng thảo luận cấp tốc việc này :

‘ Các Bàn-môn rất tham tài
Lại tham danh lợi . Vậy nay thế cùng
Cách dụ dỗ là dùng tài sản
Để ngăn cản ý định Bàn-môn ! ’

Bàn xong, bảo Đại Điển Tôn :

- “ Thiện hữu thân mến ! Đừng nôn nóng nhiều
Bảy quốc độ phì nhiêu, phong phú
Tài sản nhiều, no đủ, giàu sang
Nhu cầu Thiện hữu mọi đẳng
Cần bao nhiêu, sẽ chu toàn bấy nhiêu ”.

- “ Chư Vương tước ! Về điều tài sản
Tôi có nhiều , sung mãn lợi tài
Nhờ sự giúp đỡ các ngài .
Nhưng muốn từ bỏ, từ rày xuất gia
Sống độc cư nghiệm ra lẽ thực
Để điều phục xú uế trong tâm ”.

Sáu Sát-Đế-Lý trầm ngâm
Kéo nhau bàn luận đề tâm phương chi
Khiến Bàn-môn bỏ đi ý định .
‘ Các Vương-hữu ! Hãy tính điều là
Các Bàn-môn thích đàn bà
Vậy nên hãy lấy đàn bà dụ y ’.
Bàn luận xong, liền đi vào gặp
Gô-Vinh-Đa ; nói gấp điều đây :

– “ Thiện hữu ! Bảy quốc độ này
Rất nhiều mỹ nữ đủ đầy nét na
Hoặc phụ nữ thật là tuyệt sắc
Hay người đẹp nét mặt như hoa
Thiện hữu nếu muốn đàn bà
Chúng tôi cung cấp tới đa nhu cầu ”.

- “ Chư Vương tước ! Tôi đâu cần đến !
Bốn mươi vị yêu mến phu nhân
Của tôi , đồng đẳng muôn phần
Tôi còn chẳng thiết ; chỉ cần xuất gia ”.

50. Sáu vương tước nghe qua quyết chí
Rất hoan hỷ, bảo Đại Điển Tôn :
– “ Nay Gô-Vinh-Đa Bàn-môn !
Nếu ngài từ bỏ gia môn, lợi tài
Để xuất gia, trừ bài xú uế
Thì chúng tôi cũng sẽ xuất gia

Theo thiện hữu Gô-Vinh-Đa
Đề cùng tu tập thuận hòa mọi nơi .

“ Nếu trừ dục vọng ở đời
Kẻ phàm say đắm chơi vui giữa giòng
Tình cần cương quyết một lòng
Vững chắc, nhẫn nại trong vòng tử sinh
Đó là đường chánh cao minh
Hướng đến vô thượng uy linh tức thì
Sẽ được chư Thiên hộ trì
Phạm-Thiên-giới sẽ đồng quy sinh về ”.

Nhưng nhất thời, khó bề sắp xếp
Thời gian đẹp là bảy năm sau ”.

– “ Chư Vương ! Thời gian qua mau
Vô thường sẽ đến, biết đâu mà lường !
Không thể chờ chư Vương đăng đẳng
Suốt bảy năm bình lặng phí hoài
Phải bước đi, hướng tương lai
Chúng ta phải học nhờ rày tuệ tri .
Việc thiện phải thực thi lập tức
Phạm hạnh cần phải thực hành ngay
Ai tránh được cái chết này
Khi ai ai cũng an bài phải sinh
Muốn xú uế của mình trừ diệt
Phải xuất gia, từ biệt thế nhĩ ”.

52. Sau đó các Vương năn nì :
‘ Xin chờ đến sáu năm thì xuất gia ...
Xin chờ năm, bốn, ba năm nữa ...
Chờ hai năm ..., lần lựa một năm ... ’
Nhưng Gô-Vinh-Đa quyết tâm :

‘ Không thể chờ đợi . Một năm cũng dài ’.

53. Các Vương tước nói hoài thuyết phục :
‘ Chờ bảy tháng là lúc đi ngay ...
Sáu tháng, năm, bốn, ba, hai ...
Một tháng, nửa tháng ... đến ngày xuất gia ’.

Gô-Vinh-Đa khẳng khái từ khước :
– “ Chư Vương tước ! Nửa tháng cũng dài
Tôi không thể chờ các ngài
Vô thường sẽ đến , nào ai đoán lường ?
Dù vài ngày cũng dường đằng đẳng
Thời gian trôi bình lặng phí hoài
Phải bước đi, hướng tương lai
Chúng ta phải học nhờ rày tuệ tri .
Việc thiện phải thực thi lập tức
Phạm hạnh cần phải thực hành ngay
Ai tránh được cái chết này
Khi ai ai cũng an bài phải sinh
Muốn xú uế của mình trừ diệt
Phải xuất gia, từ biệt thế nhĩ ”.

– “ Này Gô-Vinh-Đa ! Vậy thì
Xin chờ cho đến sau khi bảy ngày
Chúng tôi cần đổi thay, sắp xếp
Giao quốc độ êm đẹp cho con
Hay các anh em hiện còn
Sau bảy ngày nữa, sẽ tròn thiện duyên ”.

- “ Chư Vương tước ! Nếu tuyên bảy bữa
Tôi xin hứa chờ đợi các ngài ! ”.

56. Rồi Gô-Vinh-Đa đến ngay
Bảy vị Triều phú lợi tài Bàn-môn

Bảy trăm vị đáng tôn phạm hạnh
Đoạn nói vào điểm chánh vấn đề :

- “ Các Thiện hữu ! Hãy nương về
Vị Giáo thọ khác mọi bề tài ba
Tôi nay muốn xuất gia, từ bỏ
Sống độc cư, không có gia đình
Với các xú uế phát sinh
Không dễ điều phục, nếu mình tại gia ”.
- “ Bàn-môn Gô-Vinh-Đa thân hữu !
Chớ xuất gia , thành tựu ý riêng
Xuất gia ít có thể quyền
Ít có lợi dưỡng, sống riêng sớm chiều
Chỉ Bàn-môn có nhiều quyền thế
Nhiều lợi dưỡng thừa kế vững bền ”.
- “ Các vị nói thế không nên !
Có ai lợi dưỡng, thế quyền hơn tôi ?
Là Phạm Thiên của người Phạm-chí ,
Là vua trên vị trí các vua ,
Là Trời che chở sớm trưa
Của các Gia-chủ , ngăn ngừa họa tai .
Nhưng tôi nay quyết lòng vất bỏ
Điều danh lợi hưởng thọ vô ngần ,
Muốn cát ái từ sở thân
Xuất gia, đoạn dứt lụy trần nợ duyên
Nghe Phạm Thiên giảng ra sự thể :
Các xú uế không dễ diệt trừ
Nếu sống tại gia, chần chừ .
Phải lìa thế tục, độc cư tu hành ”.
- “ Gô-Vinh-Đa bạn lành thân mến !
Ngài quyết bỏ thân quyền, gia đường,

Xuất gia cầu đạo minh lương
Chúng tôi cũng sẽ theo gương của ngài
Nguyện từ nay xuất gia tu tập
Theo chân ngài đi khắp nơi nơi
Nương lời ngài dạy mọi thời
Để cùng khuyến tấn, không lợi tu trì ”.

- 57. Điển Tôn đi đến nơi trú sở
Chỗ bốn mươi người vợ của mình
Bảo rằng : “ Ta nói thật tình
Các phu nhân hãy tự mình mưu sinh
Hoặc trở về gia đình, quyến thuộc
Hoặc lấy chồng, sống cuộc sống riêng
Ta đã quyết xuất gia liền
Điều phục xú uế là duyên đạo trầm ”.
- “ Nếu phu quân quyết tâm ly thế
Để điều phục xú uế tự tâm
Chúng thiếp cũng nguyện theo chân
Xuất gia, nương chí xuất trần phu quân
Vì phu quân là nơi nương tựa
Nguồn thương yêu chan chứa bao la
Chúng thiếp không thể sống xa
Cầu mong cùng được xuất gia an từ ”.
- 58. Thời gian như bóng câu qua cửa
Hạn bảy ngày lần lựa đã qua
Rời Ma-Ha Gô-Vinh-Đa
Tự cạo râu tóc , ca-sa khoác vào
Hành phạm hạnh thanh cao đáng quý .
Cả bảy vị vua cũng xuất gia
Sau khi giải quyết triều ca

Làm lễ quán đánh người nhà lên ngôi .

Bảy Triệu phú việc đời xa lánh
Cùng bảy trăm tịnh hạnh tương lân .

Bốn mươi đồng đẳng phu nhân.
Cùng nhau hoan hỷ lánh trần tu an .

Sát-Đế-Lý vài ngàn cùng chí
Bà-la-môn , Cư sĩ vài ngàn
Một số thiếu phụ trong làng
Tất cả cạo tóc hay toàn tóc râu
Một lòng cầu xuất gia lánh tục
Nương đạo đức vị Đại Điện Tôn

Doanh vây bởi hội chúng đông
Du hành qua khắp quận thôn thị thành
Đi đến đâu an lành hoàn mỹ
Gô-Vinh-Đa Phạm-chí sớm trưa
Được xem Vua của các Vua
Là Phạm Thiên của kế thừa Bàn-môn
Trời đáng tôn của hàng Cư-sĩ .

Vào thời đó, ai bị trược chân
Hay bị nhảy mũi bất thần
Cũng đều gọi đến tên thân thiết này :
“ Đánh lễ ngài Đại Gô-Vinh-Đa
Bậc phụ tá của bảy quốc gia ”

59. Rồi Bàn-môn Gô-Vinh-Đa
An trú biến mãn từ hòa một phương
Tâm an tường với Từ câu hữu
Cũng như vậy , câu hữu phương hai
Phương thứ ba, thứ tư này
Cùng khắp thế giới, trong, ngoài, dưới, trên

Cả bề ngang , mọi bên phương xứ
Khắp vô biên ... an trú với Từ
Quảng đại , vô biên , an như
Không sân, không hận, tâm Từ các phương .

Rồi biến mãn các phương an trú
Tâm câu hữu khắp cả với Bi
Với Hỷ , với Xã – cũng y
Câu hữu phương một rồi thì phương hai
Rồi tiếp đây phương ba câu hữu
Phương thứ tư câu hữu cũng vậy
An trú, biến mãn hòa hài
Cùng khắp thế giới trong, ngoài, dưới, trên
Cả bề ngang , mọi bên phương xứ
Khắp vô biên , an trú với Từ
Với Bi , Hỷ , Xã chẳng trừ
Không sân, không hận , quảng từ , vô biên .
Rồi vị ấy dạy liền đệ tử
Đường đưa đến thân hữu Phạm Thiên .

60. Những vị đệ tử cần chuyên
Thấu hiểu giáo lý uyên nguyên của Thầy
Những vị này đến khi mệnh tận
Được sinh lên Thiên cảnh, Phạm Thiên .
Những vị chưa hiểu vẹn tuyền
Sinh làm thân hữu ở liền chư Thiên
Tha Hóa Tự Tại Thiên cảnh giới
Một số tới Hóa Lạc Thiên cung
Hoặc Dạ-Ma Thiên sinh cùng
Hoặc Trời Đạo Lợi ung dung thanh nhàn
Hoặc sinh sang Tứ Thiên Vương chúng
Thấp nhất cũng Càn-Thát-Bà thân .

Như vậy tất cả thiện nhân
 Xuất gia , đạt được vô ngân điều mong
 Chẳng trống không, không là vô hiệu
 Họ thật hiểu , tiến bộ , tị nạn thành .

Sự việc quá khứ trôi nhanh
 Thế Tôn có nhớ rõ ràng đã qua ? ”

61.- “ Này Banh-Chá-Si-Kha ! Nhớ lại
 Ta thuở ấy là Đại Điện Tôn
 Ta dạy tất cả pháp môn
 Cho các đệ tử bảo tồn, hành theo
 Con đường đưa đến điều thân hữu
 Phạm-Thiên-giới thành tựu, sinh về .

Ngũ Kế ! Nhưng chỉ một bề
 Đường Phạm hạnh ấy chỉ về Phạm Thiên
 Không đưa đến mãn viên ly dục
 Không thuần thực tịch diệt, yếm ly
 Không đạt giác ngộ chứng tri
 Không có thắng trí , xã ly, Niết-bàn .

Nay con đàn của Ta , phạm hạnh
 Là con đường chân chánh hoàn toàn
 Đưa đến ly dục , tịnh an
 Đưa đến tịch diệt, Niết-bàn, yếm ly
 Đến thắng trí, xã ly, giác ngộ
 Con đường đó : Thánh đạo tám chi :
 Chánh Tri Kiến, Chánh Tư Duy
 Chánh Ngữ, Chánh Nghiệp nghiêm trì quý thay
 Chánh Tinh Tấn và đây Chánh Mạng
 Chánh Niệm đoạn Chánh Định thực hành .
 Đường phạm hạnh này tịnh thanh

Hoàn toàn đưa đến thiện lành tối tôn .
 Là pháp môn yếm ly , ly dục
 Khỏi thăng thức, tịch diệt, tịnh an
 Thắng trí, giác ngộ, niết bàn
 Con đường phạm hạnh hoàn toàn thanh cao .

62. * Những đệ tử vị nào hiểu kỹ
 Toàn diện về giáo lý của Ta
 Các vị ấy trừ diệt qua
 Về các lậu hoặc ; hay là tự thân
 Đã hiện chứng vô ngân thắng trí
 Sự giác ngộ, hoan hỷ trú an
 Vào Tâm-giải-thoát hoàn toàn
 Vào Tuệ-giải-thoát , Niết-bàn chứng tri .

* Trong những vị vẫn chưa hiểu kỹ
 Về toàn diện giáo lý của Ta :
 Những vị nào đã trải qua
 Năm hạ kiết sử kể ra diệt trừ
 Sẽ hóa sinh Tịnh Cư Thiên-giới
 Rồi từ đó nhập tới Niết bàn
 Không còn sinh lại thế gian .

* Những vị chưa đạt hoàn toàn pháp Ta
 Nhưng đã diệt trừ ba kiết sử
 Và đã tự bớt tham, sân, si
 Thành bậc Nhất Lai , nghiêm trì
 Tái sinh một kiếp rồi thì Vô Sanh .

* Vị diệt nhanh ba phần kiết sử
 Chứng Dự Lưu , sinh tử bảy lần
 Không sinh đạo xứ , thiện nhân
 Sau đó chứng quả quý trân Bồ-đề .

Này Ngũ Kế ! Nói về hiện tại
Pháp Như Lai vô ngại, chánh chân
Tất cả những vị thiện nhân
Xuất gia và sống ly trần viên thông
Chẳng trống không, cũng không vô hiệu
Họ thật hiểu , tiến bộ , tựu thành ”.

Thế Tôn thuyết giảng ngọn ngành
Phạm hạnh cao quý thiện lành khứ lai
Khiến vị này, Banh-Cha-Si-Khá
Càn-Thát-Bà , thật quá vui thay
Sung sướng nghe Phật trình bày
Đảnh lễ, hữu nhiều đoạn rày biến đi .

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật (3 L)

*
* *

(Chấm dứt Kinh ĐẠI ĐIỂN TÔN - Mahà Govinda-sutta)